

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/10430-1
Saksbehandler Rune Holbek

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	18.03.2025

Søknad om kapitaltilførsel og økt driftstilskudd - Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Agder fylkeskommune bevilger et ekstraordinært tilskudd på 2 millioner kroner for 2025 til Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter med formål å styrke bedriftens likviditet og egenkapital.
2. Behov for ytterligere kapitaltilførsel og en økning av driftstilskuddet vurderes på et senere tidspunkt i egen sak.
3. Bevilgningen dekkes fra tidligere avsatte fond innen næring, kultur og kulturminnevern.

Vedlegg

Søknad Agder fylkeskommune

Sammendrag

Stiftelsen Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter (BDF) søker Agder fylkeskommune om:

- Kapitaltilførsel i form av et engangstilskudd på 3,5 mill. kroner for å styrke bedriftens likviditet og egenkapital.
- Økning av det årlige tilskuddet med 100 prosent fra 2026, som årlig indeksreguleres.

Likelydende søknad er sendt Kristiansand kommune, men omsøkt engangstilskudd i denne søknaden utgjør 1,5 mill. kroner.

BDF har gått med underskudd siden 2020, hvor oppspart kapital fram til 2019 nå er i ferd med å være oppbrukt. Dette medfører store utfordringer for likviditeten og den daglige driften.

Fylkeskommunedirektøren mener det er viktig å sikre fortsatt drift av BDF som verft og kulturinstitusjon som kombinerer tradisjonshåndverk, formidling og næringsutvikling. Dette må gjøres gjennom å styrke likviditet og egenkapital, samt riktig nivå på driftstilskudd.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at det bevilges 2 millioner for å styrke en kritisk lav kapitalsituasjon. Ytterligere behov for kapital og en økning av driftstilskudd må vurderes i egen sak på et senere tidspunkt.

Saksopplysninger

Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter er en stiftelse opprettet av Kristiansand kommune, Vest-Agder fylkeskommune og Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet den 28. februar 1990. Bedriften har i dag 30 ansatte. Stiftelsens formål er:

- Å bevare tørrdokken med bygninger og tekniske innretninger som et teknisk industrielt kulturminne for ettertiden.
- Å drive anlegget som et veteranskipsverft som kan benyttes av veteranskip og bevaringsverdige fartøyer.
- Å være et senter for verfts- og skipsbyggingstradisjoner, gammelt håndverk og gjenstander som kan være av interesse i denne sammenheng.

BDF har siden 1996 hatt status som ett av tre nasjonale fartøyvernssentra for verneverdige fartøy bygget i stål. Sentrene ble opprettet for å være Statens garantist for sikring og videreføring av maritime håndverk knyttet til landets flytende kulturminner i et langsiktig perspektiv, uavhengig av konjunktursvingninger. Innsatsen til Bredalsholmen og de andre norske fartøyvernssentra ble nylig anerkjent internasjonalt med Europa Nostra-prisen.

Fra 2015 har BDF også vært med i det nasjonale bevaringsprogrammet for teknisk industrielle kulturminner. Bevaringsprogrammet er nå under avvikling, og de økonomiske virkemidlene i den nye bevaringsstrategien for de teknisk industrielle kulturminnene er ikke vedtatt av nasjonale myndigheter. Dette betyr at rammevilkårene for sikker drift av de teknisk-industrielle kulturminnene foreløpig er uavklart.

Bredalsholmen har de siste årene økt innsatsen på å formidle og tilgjengeliggjøre anlegget for publikum, skoleelever med flere. De har også etablert et spisested i Gamlemessa, og

på den måten bidratt til å lage et samlingssted for byens befolkning og besøkende. Satsingen har vært forankret i stiftelsens virksomhetsplan, og er i tråd med føringer som kommer frem i Stortingsmelding 16 – nye mål i kulturmiljøpolitikken – engasjement, bærekraft og mangfold, Regionplan Agder og Kristiansand kommunes kulturminneplan 2024–2034. På mange måter har denne satsingen gitt gode resultater. Besøktallene har gått betydelig opp og Bredalsholmen har etablert gode samarbeid med eksempelvis Vest-Agder-museet, VisitSørlandet og Bragdøya kystlag. Tabellen under viser økningen i aktivitet og besøkende i denne perioden. Satsingen har likevel medført en del kostnader, nærmere beskrevet under.

Aktivitet	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Antall besøkende Bredalsholmen	125	250	500	1000	2000	1000
Aktivitet i Gamlemessa (antall salg)	0	0	50	100	1971	3246
Dokka og verftet (sommeråpent, turist i egen by, museumsdagen, etc.)	125	250	500	1000	2000	1000
Konserter	0	0	0	0	0	550
Den kulturelle skolesekken (fra 2024) og omvisninger for VGS i relevante lærling-fag	0	0	0	50	50	150

Økonomisk situasjon

Når de tre nasjonale fartøyvernssentrene ble opprette i 1996, ble det lagt til grunn at både stat, kommune og fylke skulle bidra til en grunnfinansiering. De tre sentrene har i dag finansiering fra en egen post på statsbudsjettet, og de statlige midlene er øremerka utførelse av konkrete oppgaver avtalt med Riksantikvaren. Tilskuddene fra fylkeskommune og kommune er driftsstøtte.

Driftssituasjonen for sentrene har helt fra starten av vært utfordrende. I begynnelsen gjaldt dette i hovedsak utgifter knyttet til infrastruktur og oppbygging/istandsetting av anleggene. I senere tid har det vært en utfordring at sentrene har variabel og uforutsigbar inntjening. Kontinuerlig drift forutsetter også en kontinuitet i tildelinger knyttet til istandsetting av fartøy, noe som har vist seg krevende å få til. Samlet har dette bidratt til at modellen for fartøyvernssentra har vært under press, og alle sentrene har i perioder vært i risiko for driftsstans og oppsigelser. Permitteringer har forekommet, med påfølgende tap av opparbeidet kompetanse som konsekvens.

BDF har de siste årene gått med underskudd, og resultatet for 2024 viser også et betydelig underskudd. I tillegg til overnevnte forklaringsfaktorer, pekes det på at etter pandemien har økte materialkostnader, høyt sykefravær og en presset økonomi gjort driften utfordrende. Videre har satsingen på kulturturisme og formidling medført kostbare investeringer i Gamlemessa og på anlegget. I tillegg har Bredalsholmen opplevd å miste nøkkelpersonell i en sårbar periode, noe som har ført til at det har tatt lang tid å få tilstrekkelig oversikt og kontroll over den økonomiske situasjonen.

Høsten 2024 ble ny daglig leder ansatt ved Bredalsholmen, og i etterfølgende periode har det vært arbeidet med ulike tiltak for å løse de økonomiske utfordringene. Av søknaden fremkommer det at følgende tiltak er igangsatt:

- Omorganisering for å skape en sterk, dynamisk og mer effektiv organisasjon.
- Profesjonalisering og effektivisering av økonomistyring og rapportering.
- Sterkt søkelys på inntjening, kostnadskontroll og lønnsomhet

Tiltakene forventes å gi bærekraftig drift fremover og det er fulle ordrebøker for 2025 og 2026. Ny ledelse er i gang med å innføre en organisasjonsmodell som skal sikre langsiktig og stabil drift. De arbeider også for hyppigere dokkinger, større fleksibilitet i oppdragene og mindre risikoeksponering gjennom strategiske valg for driften.

Selv om driften er i en positiv utvikling, avhjelper ikke det en kritisk sårbar likviditet. Uten tilførsel av frisk kapital fra eierne/stifterne vil styret i løpet av kort tid måtte ta stilling til om videre drift er forsvarlig. Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter viser derfor til at det både er behov for å styrke egenkapitalen og en økning av de årlige driftstilskuddene.

Tabellen under viser nøkkeltall for BDF i perioden fra 2019 til 2023:

År	Lønnskost	Driftskostnader	Driftsinntekt	Driftsresultat
2019	15 430	24 217	24 772	555
2020	16 373	26 002	25 780	-221
2021	17 437	28 227	28 127	-101
2022	18 667	29 511	28 844	-668
2023	22 533	38 477	37 261	-1 217

Gjennomgående har bedriftens driftsinntekter økt de siste årene, fra 24 millioner kroner i 2019 til omtrent 52 millioner i 2024, samtidig har driftskostnadene økt tilsvarende, og gitt et underskudd i hele perioden.

Vurderinger

Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter er både et verft og en kulturinstitusjon som kombinerer tradisjonshåndverk, formidling og næringsutvikling. Det har status som nasjonalt fartøyvernssenter og er et av tre utvalgte teknisk-industrielle kulturminner på Agder. BDF utfører en rekke krevende og viktige istandsettingsprosjekter innen fartøyvernet nasjonalt. To eksempler på dette er Hestmanden og Skoleskipet Sørlandet. Siden 2020 har det også vært en aktiv satsing på kulturturisme, med formidling, arrangement og bespisning i «Gamlemessa». Videre er BDF en viktig samarbeidspartner for Vest-Agder museet (som eier av Hestmanden) og for Bragdøya kystlag som ukentlig har flere anløp ved BDF som del av sin kulturhistoriske båtrute.

BDF står nå i en svært krevende økonomisk situasjon. Gjennom søknad og påfølgende dialog med BDF er det kommet frem at det er behov for å gi en økonomisk engangsbevilgning for å sikre et forsvarlig økonomisk nivå for videre drift. BDF oppfatter selv at dersom økonomien ikke styrkes må eiere og styre vurdere om videre drift er forsvarlig.

Fylkeskommunedirektøren vil fremheve at BDF i likhet med andre institusjoner som mottar offentlig tilskudd må være nøkterne og realistiske i sin drift. Det er allerede satt i gang flere

tiltak for å sikre en bærekraftig drift av anlegget. Dette innebærer blant annet omorganisering, effektivisering, stram bemanningsstyring, og et sterkt søkelys på inntjening, kostnadskontroll og lønnsomhet.

Også ved to andre nasjonale fartøyvernssentrene er den økonomiske situasjonen krevende. Det er derfor ønskelig at BDF, gjerne i samråd med Agder fylkeskommune, utfordrer Riksantikvaren til å se på hvordan fartøyvernet kan ivaretas i tråd med nasjonale forventninger.

BDF skal i tiden som kommer utarbeide en strategi for virksomheten. I den forbindelse bør det sees på om dagens driftsmodell for Bredalsholmen er bærekraftig, eller om det bør gjøres organisatoriske grep for å sikre større grad av stabilitet og økonomisk kontroll. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at fylkeskommunens administrasjon bidrar i denne prosessen og følger opp Bredalsholmen tettere i tiden som kommer.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at det bevilges 2 mill. kroner for å øke kapitalen ved Bredalsholmen dokk- og fartøyvernssenter. Dette er lavere enn omsøkt beløp, men vil likevel styrke kapitalen på kort sikt. Behov for ytterligere kapitaltilførsel vil behandles i egen sak senere i år. I samme sak vil søknad om økt årlig driftsstøtte behandles. Årets driftstilskudd til BDF fra fylkeskommunen er 1 917 000 kroner, mens Kristiansand kommune bevilger 960 000 kroner. Før ny sak behandles, må Bredalsholmen vise mer detaljert hvilke tiltak som er gjennomført og hva som har vært effekten av disse. Det bør også gjøres rede for hvilke initiativ som er tatt for å få økonomisk støtte fra ulike fond og eksterne samarbeidspartnere, og om andre driftsformer er vurdert.

Regionplan Agder 2030

Følgende mål vil bl.a. kunne oppnås i denne saken:

- Verdiskapingen knyttet til kystkultur, kulturarv i indre bygder og trehusbyene har økt.
- Kultur, idrett og en unik kulturarv gjør Agder til en attraktiv region, som trekker et voksende antall besøkende fra inn- og utlandet.

Regionplan Agder 2030 understreker betydningen av arbeidsplasser, inkludering og verdiskaping. BDF er en betydelig arbeidsgiver i regionen, med 30 ansatte og flere lærlingeplasser. Stiftelsen bidrar også til reiseliv, næringsutvikling og fagkompetanse som har stor betydning for Agder.

I tillegg er BDF en viktig kompetansebedrift som har viktige arbeidsplasser for Agder, og som tilrettelegger for aktiv medvirkning for lærlinger. Videre eksistens for BDF er viktig for ungdoms mulighet til å få lærlingeplass innenfor denne næringen.

Økonomiske konsekvenser

Agder fylkeskommune bevilger et engangstilskudd pålydende 2 millioner kroner for 2025 til Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernssenter med formål å styrke bedriftens likviditet og egenkapital.

Behov for ytterligere kapitaltilførsel og økning av driftstilskuddet vil vurderes i egen sak senere i år.

Bevilgningen tas fra tidligere avsatte fond innen næring, kultur og kulturminnevern.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at saken vedtas som foreslått.

Kristiansand, 13.03.2025

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør